

Motto:
TUŽME SE!

ČÍSLO 2
ŘÍJEN 2012

SOKOLSKÝ ZPRAVODAJ

ŽUPY JANA MÁCHALA V BRNĚ

www.sokolmachal.cz

OHLÉDNUTÍ ZA OSLAVAMI I SLETEM Upřímný dík

Vážení bratři a sestry, dovolte mi, abych Vám poděkovala jménem svým i jménem předsednictva župy za práci, kterou jste vykonali při akcích pořádaných k 150. výročí založení Sokola a XV. všesokolského sletu.

Akademie, veřejná cvičení, sportovní soutěže, kulturní podniky, župní slet a další akce v tělocvičných jednotách, to vše významně přispělo k šíření dobrého jména Sokola. Představení činnosti našich tělocvičných jednot ve vysílání české televize zahájilo pásmo pořadů ze života žup. Uspořádání krajských a celorepublikových akcí potvrdilo vynikající kvality našich trenérů, cvičitelů i činovníků. Úspěšná reprezentace necelých 500 cvičenců a sportovců župy při akcích sletového týdne v Praze by nebyla možná bez desítek hodin dobrovolné práce, nadšení a zájmu všech zúčastněných. Přípravy na vystoupení byly náročné nejen časově, ale také značně zatížily rodinné rozpočty. Bez pochopení a podpory členů rodin a bez zapojení celých rodin bychom jistě tak neuspěli. Prokázali jsme, že Sokol může svoji činnost a postoj zaujmout opět významné místo v povědomí národa.

Za zdárný průběh oslav děkuje také všem sestřina starostka ČOS Ing. Hana Moučková.

Lída Ryšavá, starostka

Evropský primát Modřic

K vynikající letošní bilanci nohejbalistů TJ Sokol SDS EXMOST Modřice přispělo i prvenství v Poháru mistrů evropských zemí ve francouzském Corte. Modřice porazily Groley (Švýc.) a Venco (Fr.) 4:0 a ve finále DPMK Košice 3:1. Sestava vítězů: Pospíšil, Pelikán, Mrákava, Topinka, Kop, trenér Gulda.

Krajský slet na novotou zářícím cvičišti

Ke krajskému sletu se v neděli 17. června do Brna sjelo přes 1600 cvičenců a cvičenek ze šesti moravských žup. Do programu na čerstvě zrekonstruovaném cvičišti stadionu Sokola Brno I bylo zařazeno dvanáct skladeb a závěr tvořila společná Hanácká beseda.

Vystoupením předcházel průvod městem ze Zelného trhu na sokolský stadion. V čele průvodu s třemi hudebními doprovody kráčeli vlajkonoši ve slavnostních uniformách. Krajský slet byl zahájen státní hymnou a vztyčením vlajky. V takřka dvouhodinovém programu se představily ve sletových skladbách tyto jednotlivé skupiny cvičenců od rodičů s dětmi, mužů a žen, dětí a mládeže nejruznějšího věku až po věrnou gardu.

Muzikantova písnička – skladba pro rodiče a děti, oblastní vedoucí Martina Chvilová. **Křížem, krážem** – skladba pro ženy a muže, oblastní ve-

NA XV. VŠESOKOLSKÉMU SLETU BYLI PŘÍTOMNI HOSTÉ ZE 17 ZEMÍ

Důstojná oslava jubilea

Předvedením hromadných tělocvičných skladeb na stadionu Synot Tip Aréna v Praze-Vršovcích vyvrcholil 5. a 6. července XV. všesokolský slet, jímž byla zároveň zakončena oficiální část oslav 150 let trvání Sokola. Hromadná tělocvičná vystoupení zahájila starostka České obce sokolské sestra Hana Moučková, z čestné tribuny pozdravil slet ministr obrany ČR Alexandr Vondra.

Slavnostním úvodem sletového byl už v neděli 1. července sokolský průvod, který prošel ulicemi historického centra Prahy. Průvodu se zúčastnilo přes 10 tisíc sokolek a sokolů ze všech míst republiky i ze zahraničí – z USA, Kanady, Austrálie, Slovenska, Polska, Rakouska, Německa, Švýcarska, Francie, Španělska, Švédska, Bulharska, Srbska, Slovinska, Ukrajiny a Ruska,

a také hosté z Dánska. V čele průvodu byla nesená česká státní vlajka a sokolské prapory, za nimiž kráčelo vedení České obce sokolské v čele se starostkou ČOS sestrou Hanou Moučkovou.

V průvodu nemohly chybět nádherné historické sokolské prapory, na trase z Václavského náměstí přes Můstek, Národní třídu, Smetanovo nábřeží, náměstí Jana Palacha a Pařížskou na Staroměstské náměstí defilovali účastníci v sokolských, ale také lidových krojích a k slavnostní náladě přispěly rovněž četná hudební tělesa i folklorní soubory. Početnou skupinu sletových účastníků ze župy Jana Máchala vedla starostka župy Lída Ryšavá.

Z tribuny před budovou Rudolfiny přihlíželo průvodu vedení ČOS a čestní hosté, mezi nimi i pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka. Zde také sokolové uctili památku Jana Palacha položením kytice k jeho pamětní desce umístěné na budově Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

(Pokračování na str. 2)

Župní zastoupení v Praze

Sokolskou župu Jana Máchala zastupovalo na XV. všesokolském sletu v Praze celkem 381 cvičenců a cvičenek z 19 tělocvičných jednot. Vystoupili ve sletových skladbách: **Ať žijí duchové**, **Návštěvníci**, **Jonatán**, **Dávej, ber!**, **Kontrasty**, **Česká suita**, **Nebe nad hlavou**, **Jen pro ten dnešní den**, **Chlapáci III** a v pódiovém vystoupení se skladbou **Křížem, krážem**. Cvičení a cvičenky byly z tělocvičných jednot Moravské Bránice, Brno I, Brno-Žabovřesky, Brno III, Znojmo, Ořechov, Rajhrad, Komín, Střelice, Tetčice, Jundrov, Syrovice, Nové Bránice, Sobotovice, Neslovice, Silůvky, Vranovice, Rosice a Židlochovice.

Účast v komponovaném programu SOKOL GALA byla velkým zážitkem

Komponovaný program SOKOL GALA byl významnou součástí XV. všesokolského sletu. Konal se v úterý 3. 7. 2012 v Tipsport Aréně v Praze-Holešovicích a zahrnoval sportovní a taneční vystoupení účastníků z ČR, Dánska a USA. Představily se kolektivní i individuální sporty (házená, kopaná, bojové sporty, badminton, gymnastika, stolní tenis, šerm, judo), taneční vystoupení, ale i dvě hromadné skladby ve zkrácené podobě – Kontrasty (ženy a muži) a Návštěvníci (mladší žákyňe a mladší žáci).

Zúčastnit se jako cvičenec je pro každého počíta a některým dětem z župy Jana Máchala se to splnilo. Celkem 64 mladších žákyň a žáků mohlo cvičit v tomto programu a mezi nimi 24 dětí z naší župy, a to ze sokolských jednot Nové Brá-

nice, Syrovice a Sobotovice. Byla to pro ně velká odpovědnost, ale cvičili výborně, s chutí a přispěli k celkovému skvělému výsledku.

V pondělí se konala první hodinová zkouška. Cvičilo se opravdu celou hodinu, čas na oddech nebyl. Autorka skladby Návštěvníci dávala dětem do těla, byla náročná, chtěla co nejpřesnější pohyby a děti se snažily, cvičily s nadšením, bylo úžasné, jak se do toho pustily. Nikdy před tím jsem neviděla mladší žáky tak usilovně cvičit. Hochy motivovalo, že jsou v hale, kde také brněnská Kometra hraje svá utkání.

Úterý byly hodně náročné. Dopoledne zkouška na hlavní sletové vystoupení a poté urychlený přesun do Holešovic. Nebyl čas, po příjezdu do haly děti odhodily batohy a ihned na cvičební

plochu. Byla projížďčka programu SOKOL GALA, už s televizními kamerami, každý se viděl na obří obrazovce ve tvaru krychle visící uprostřed haly. Odpoledne probíhala generálka programu, televize už natáčela a účastníci sletu měli do haly volný přístup. Večerní premiéra programu SOKOL GALA byla opravdová show. Publikum bylo výtečné, diváci vytvořili výbornou atmosféru, hala burácela potleskem.

Ten den byl dlouhý a namáhavý. Při zpáteční cestě v tramvaji a metru dostávali „Návštěvníci“ od dospěláků pochvaly za krásně předvedené vystoupení. Děti si uvědomovaly, že je to výjimečná situace, která se jen tak neopakuje. V hlavičkách bylo ještě při usínání plno krásných dojmů a zážitků.

Iva Oulehlová

Veřejné cvičení ve Střelcích

V neděli 20. května 2012 se za krásného počasí konalo ve Střelcích v rámci oslav 150. výročí založení Sokola veřejné cvičení. Zahájeno bylo položením kytice k pomníku padlých v obou světových válkách. Poté následoval slavnostní průvod cvičenců na hřiště u sokolovny. Po slavnostním zahájení bylo předvedeno sedm sletových skladeb, ve kterých se představilo 224 dětí, mládeže, žen a mužů z místní tělocvičné jednoty a z okolních jednot. Diváci odměnili vystoupení potleskem. Vysoce byla hodnocena připravenost cvičenců a cvičenek na XV. všesokolský slet v Praze. Poděkování patří všem cvičencům i ostatním, kteří se zasloužili o zdar úspěšného veřejného cvičení.

Ing. Antonín Gregor, starosta

Důstojná oslava jubilea

(Dokončení ze str. 1)

V předvečer XV. všesokolského sletu uctili sokolové památku prezidenta Tomáše G. Masaryka a památku a odkaz zakladatelů Sokola Miroslava Tyrše a Jindřicha Fügnera.

V úvodním dnu hromadných tělocvičných vystoupení se ve dvanácti skladbách ČOS a ve dvou skladbách České asociace sportu pro všechny představilo více než 10 500 cvičenců všech věkových kategorií. Nadšenou odezvu měly i skladby zahraničních účastníků – slovenských sokolů ve skladbě „My a my“ a dále dánských hostů z DGI a Ollerup Team.

Nejpočetnější skladbou byla „Česká suita“, v níž vystoupilo zhruba 1800 žen. Druhým nej-

více obsazeným vystoupením byla skladba „Jen pro ten dnešní den“. Diváci ocenili výkony a disciplínu, kterou navzdory nepříznivému počasí, za deště a doprovodu blesků a hromu, cvičenci předvedli. Druhý den, kdy počasí již více přálo, sledovali diváci jedenáct skladeb, z nich pět bylo zařazeno v obou programových blocích. V jednotlivých skladbách vystoupili rovněž cvičenci, kteří se na tento sokolský svátek slétli z celého světa. Na sletu bylo přítomno celkem 1276 zahraničních účastníků.

Starostka ČOS sestra Hana Moučková v závěrečném projevu poděkovala účastníkům i všem, kteří se na organizaci a na technickém zajištění sletu podíleli a popřála zdar XVI. všesokolskému sletu 2018, který se bude konat v roce 100. výročí vzniku Československé republiky.

Stadion devadesátiletý

Letos v červnu uplynulo 90 let od uvedení cvičiště Sokola Brno I do provozu. Budování celého areálu v Kounicově ulici pokračovalo ještě v dalších sedmi letech a dílo, které dokonale slouží dodnes, zahrnuje tělocvičny, sály a další komfort. Právě venkovní hřiště prošlo v tomto roce rozsáhlou rekonstrukcí a řadí se k chloubám města. Došlo hlavně k zásadní úpravě hrací plochy, která nyní má povrch z umělých materiálů barevně laděných do červené a zelené.

Sokol Brno I vydal k nově zrekonstruovanému venkovnímu hřišti v areálu Stadionu brožuru nazvanou Vlastní silou, popisující dějiny a současnost hřiště. Pro internetové prohlížení brožury je možno využít odkaz http://issuu.com/sokol_brno/docs/vlastni_silou.

Příspěvek Nových Bránic

Tělocvičná jednota Sokol Nové Bránice pořádala v neděli 24. června 2012, jako každý rok, veřejné cvičení. Slavnostní průvod cvičenců vyšel od pomníku padlých vojáků v první světové válce k hřišti u sokolovny. Při nástupu převzali naši nejmladší cvičenci ocenění z rukou náčelníka br. Svatoslava Chalupy za vzornou reprezentaci jednoty. Cvičenci předvedli skladby XV. všesokolského sletu. Vydařené veřejné cvičení bylo příspěvkem Sokola Nové Bránice k oslavám 150 let trvání Sokola.

V programu SOKOL GALA byla zařazena i ukázka ze sletové skladby Návštěvníci a radost z vystoupení v holešovické aréně si vychutnaly také mladí cvičenci a cvičenky ze župy Jana Máchala.

Akce OV župy Jana Máchala doplněné o významné akce v TJ

17. 10.	schůze náčelnic a náčelníků TJ	zasedací místnost SB I
27. 10.	doškolovací seminář mladších a starších žákyň	HT SB I
27. 10.	oblastní sraz mužů	ZŠ Horní, Brno
10. 11.	doškolovací seminář žáků	SB I
23.–25. 11.	školení cvičitelů III. třídy – I. část	SB I, ZŠ Horní
24. 11.	doškolovací seminář žen	ZŠ Horní, Brno
24. 11.	Malý TeamGym	Sokol Židenice, Gajdošova
2. 12.	župní přebor v plavání	Tesla Brno
26. 12.	Štěpánský běh	Syrovice

ANI HROMY, BLESKY A DÉŠT NEZNIČILY RADOST ZE SLETOVÉHO VYSTOUPENÍ Nezapomenutelný týden ořečovských cvičenek v Praze

Mezi aktivními účastníky XV. všesokolského sletu bylo i deset cvičenek z ořečovského Sokola ve skladbě Kontrasty autork Heleny Peerové a Anny Juříčkové na hudbu Zdeňka Bartáka.

S nácvikem skladby jsme začínaly na podzim minulého roku pod vedením starostky župy Jana Máchala Lídy Ryšavé. Nácviky probíhaly v tělocvičně ZŠ. Paní ředitelka Mgr. Ivana Šmídová nám ochotně vycházela vstříc, když bylo třeba secvičovat i ve dnech víkendových.

Skladbu jsme cvičily poprvé před veřejností v sobotu 27. května v Tišnově, dále 3. června na župním sletu v Moravských Bránicích a 17. června na krajském sletu v Brně, kde jsme se zúčastnily také sletového průvodu centrem města.

Slet sokolských plakátů

V Domě umění města Brna se v rámci sletu konala pod názvem „Slet sokolských plakátů 1901 až 1948“ výstava, kterou ke 150. výročí založení Sokola připravil Sokol Brno I. Kurátorem byl bratr Michal Doležel s Robertem Václavíkem z téže jednoty. Velmi potěšitelná byla přítomnost paní Jany Kánské, dcery Milady Horákové, která také výstavu zahájila.

Návštěvníci se mohli seznámit s tvorbou a návrhy plakátů předních českých umělců, kteří se angažovali při přípravě i uskutečnění sokolských sletů. Byli mezi nimi Josef Mánes, Mikoláš Aleš, Luděk Marold, Otakar Bubeníček, Alfons Mucha, Max Švabinský, Karel Svoboda a mnoho dalších.

Propagace všesokolského sletu má dlouholetou tradici. Od IV. sletu, který byl v roce 1901, byl každý slet propagován vždy také výtvarným plakátem. Při procházce výstavou se tak před námi otevíralo také pojetí sokolské myšlenky. Od, můžeme říct, skoro mýtického hrdinského muže, sokola, až po zobrazení odhodlaní bránit demokracii a svobodu. Byl to opravdu hluboký zážitek a je škoda, že výstava nebyla v rámci sletu přenesena do Tyršova domu, kde by ji určitě uvítala široká obec sokolská.

V rámci výstavy vydal Sokol Brno I, opět pod ideovým vedením M. Doležela, publikaci „Vzkaz k 150. výročí založení Sokola“. Uvádí mj. (cituji): „Okamžik výzvy a naděje. 150 let existence Sokola je charakterizováno neustálým pohybem, jasně definovaným úkolem a vizí. Naše počínání v současném světě s neutuchajícím, stále se zvyšujícím shonem však jakoby jasnou vizi postrádalo. Nemáme čas, jsme zavaleni prací, povinnostmi a mnohdy i vláčením touhou vlastnit... Výzva letošního výročí tedy spočívá v prvé řadě ve vlastní sebereflexi, v přemýšlení o svých schopnostech, možnostech, nedostatcích i slabínách. Pouze vlastní sebeuvědomění a pozorné naslouchání hlasu své doby může dát směr našemu příštímú bytí.“ (konec citátu).

Byla tady dána příležitost 52 osobnostem českého společenského, kulturního i sportovního života, aby vyslovili své názory vycházející ze současnosti. Tyto vzkazy nám mohou v mnohém přispět při hledání sebe sama. A věřte, že při pročítání jednotlivých příspěvků si uvědomujeme, jak Sokol ovlivnil společenské myšlení. A také dnes by měl hrát nezastupitelnou úlohu v mravní i tělesné kultuře. Že se tak děje, nám může být přesvědčení i XV. všesokolským sletem, kde víc jak 10 000 cvičenců předvedlo své úsilí a vůli.

Bylo by žádoucí, aby tyto „vzkazy“ vyšly v širším vydání.

Jiří Bílý, Sokol Brno I

Dny ubíhaly, poslední zkouška skladby v Ořečově byla v úterý 26. června. V sobotu ráno, 30. června jsme odjely do Prahy. Ubytování bylo ve škole v Nových Butovicích, kde bydlela největší část naší župy Jana Máchala.

V neděli ráno 1. července jsme poprvé v Praze oblékly červenebí šaty, které doplňovala bílá šála a odjely metrem na Václavské náměstí. Zde se přidala do sletového průvodu i naše župa seřazená podle jednotlivých sletových skladeb. Trasa průvodu vedla Národní třídou a Smetanovým nábřežím k Rudolfinu, tam jásající průvod zdraví představitel veřejného života, mezi kterými mával i kardinál Dominik Duka. Na Staroměstském náměstí průvod končil, cvičenci se rozestli a odpoledne někteří navštívili Tyršův dům, jiní využili možnosti mše v katedrále sv. Víta, která byla historicky poprvé sloužena za sokoly, další zvolili prohlídku památek Prahy a mnozí také trávili horký letní den u vody.

Během celého sletového týdne se konala různá sportovní, kulturní nebo společenská vystoupení, kterých se účastníci sletu mohli zúčastnit. Naše skupinka se mimo jiné zúčastnila slavnostního zahájení XV. všesokolského sletu pod názvem SOKOL GALA v Tip-sport Aréně v Holešovicích. Velká část účinkujících sportovců byla z jižní Moravy. Na závěr programu přišla všechny účastníky pozdravit olympijská vítězka Věra Čáslavská.

Celý týden nám v Praze utekl velmi rychle. Od pondělí až do středy probíhalo secvičování skladby, projížďčky, generálka na vystoupení, nácvik nástupů a závěrů. A byl tu konečně čtvrtek večer 5. července, den našeho vystoupení. Při přípravách na odjezd na stadion se ozvala rána a začala bouřka. Pršelo a přšelo, kapky deště však nezahaly radost a nadšení při slavnostním zahájení večerního programu. Nakonec však v průběhu večera přestalo pršet, cvičila se jedna skladba za druhou a přišla

řada i na nás. Řadíme se do trojúhelníku, kterým naše skladba začíná a před 23. hodinou pochodujeme na rozmáčenou plochu stadionu v počtu 1300 cvičenců a začíná taneční skladba žen i mužů Kontrasty. Během cvičení vidím rozzářené tváře kolem sebe, úsměvy ve tvářích a jen tak mimochodem vnímám občasný potlesk diváků u obrazců, které se nejvíce líbily. Stála ta námaha za to! Na závěr večera společně s dětmi vytváříme živý obrazec – sluníčko. Na ubytovně jsme dlouho nemohly usnout pod vlivem dojmů.

Druhý den, v pátek odpoledne, pokračovalo vystoupení dalších sletových skladeb. Ořečovské sokolky byly pověřeny zastupovat skladbu Kontrasty v závěrečném ceremoniálu na ukončení sletu. Naposledy vbíháme na stadion za zvuku naší hudby, máváme bílými šálami a loučíme se s XV. všesokolským sletem, z kterého si přivážíme nezapomenutelné zážitky na dny plné radosti, veselosti a vzájemného porozumění. V mnohé tváři se objevily i slzy dojetí. Nepočítáme úsilí a mnohdy i oběti, které každá z nás vložila do nácviku během toho tříčtvrté roku. Někdy se nechtělo, někdy něco bolelo... Nepočítáme už ani peníze, kdy jsme zaplatily a úbory, ubytování, stravu... Nepočítáme ani dny dovolené, které ty z těch, které jsou zaměstnané, na sletový týden vybraly. Velký dík patří partnerům a rodinám cvičenek, kteří zvládali dny bez manželek, maminek a babiček s trpělivostí a pochopením. Trávíme v Sokole volný čas aktivně, setkáváme se a cvičíme rády a možnost zúčastnit se XV. všesokolského sletu v Praze byla pro mnohé malým snem, který se vyplnil. A mnohé z nás ze vzpomínek na sletový týden v Praze čerpají a budou čerpat ještě dlouho... a co na tom, že přibyla nějaká vráska, když je od smíchu? Kdo si chcete s radostí zacvičit, přijďte mezi nás.

Za ořečovské cvičenky **Helena Mazánková**
a **Leona Steingartová**

Snímky z krajského sletu na nově opraveném stadionu Sokola Brno I.

Vzpomínky: Letem – sletem

Letos poprvé jsem se účastnil sokolského sletového dění už jen jako necvičící pozorovatel a tak jsem mohl vychutnat cvičení všech sokolských složek v jednom odpoledním vystoupení v Brně dne 17. 6. 2012 a pak v televizi také XV. všesokolský slet v Praze. Věk a zdravotní stav mi již nedovoloval zúčastnit se ho jako dříve aktivněji. Mohl jsem si přitom vzpomínat na prožitky ze sletových let v minulosti. Konečně jsem si mohl poprvé vychutnat postupné vystoupení všech cvičících seskupení celého opravdového sokolského sletu. Byl jsem překvapen bohatostí tolika vystoupení a jejich novým a krásným, moderním pojetím. Potěšilo mne zvláště množství jednotlivých nápaditých vystoupení mládeže, nejmenšími počínaje a bohatým krojováním a cvičebními pomůckami konče. Přiznám se, že mi i slzy vytýskly. Jen odezva pro veřejnost byla ze strany informačních zdrojů naprosto nedostačující. Jako by se pro různé politické hašteření doma i venku zapomínalo na význam Sokola pro dějiny vzniku a obrany našeho národa.

V dvaatřicátém roce minulého století jsem ještě na IX. všesokolský slet nedosáhl, jen můj otec a starší sourozenci. Účastnil jsem se tedy ve Vodňanech na místním a okolním cvičení jako žák. To právě končilo období ježdění cvičících do blízkého okolí na bohatě ozdobených žebříňácích, tažených nazdobenými koňmi, za zpěvu a bujného veselí krojovaných cvičenců. Dále už se jezdilo autobusy či vlakem.

Tak v Týně nad Vltavou pak jsem si ověřil pravidlo, že se všichni sokolové oslovují – bratře. Jako sokol-žák oslovil jsem tak nesměle na setkání jednoho staršího neznámého sokola v kroji obyčejným dotazem a on mi opravdu laskavě odpověděl. To bylo pro mne povznášející. Vystoupil jsem i v divadle jako extra vybraný, nejhubenější atlet, který odnesl z jeviště obrovskou (dutou dřevěnou) činku po vystoupení vzpěrače ze známých Komediantů.

Ovšem, X. všesokolský slet v Praze roku 1938, to už byla opravdu světová událost. Atmosféra přímého ohrožení ČSR a sto procentního odhodlání se bránit byla pevná a úplná. Co nebylo na vojně, bylo v tělocvičnách Sokola. Nácvik prostných pro žáky III. stupně musel být perfektní. Účast na sletu byla podmíněna bezchybným cvičením s kontrolou jednotlivých trojic. Doprava cvičenců do Prahy musela ustoupit dopravě civilních účastníků. Do nákladních vagonů byly přineseny dřevěné lavice a nikoho ani nenapadlo reptat. Všeobecné nadšení a radost provázel zpěv národních písní. Naš oddíl měl dokonce i svého trubače Zachara, vytrubujícího během průvodu rozjásanou Prahou. Byli jsme na první straně barevného časopisu. Cvičení zahájené výzvou: Slyš, polnice zní, nuž vzhůru dítky národa, sem všichni v tábor náš, vlast volá vás na svou stráž... dopadlo dobře a zážitky posílily vnitřní uvědomění. Ubytování jsme byli ve škole v Máchově ulici na Vinohradech. Spalo se po utišení buřtově kanonády na slavnících.

Překotné posletové události však změnila vnější projevy života celého národa, ne však jeho vnitřní přesvědčení a odhodlání. Přes mnohé oběti a nezapomenutelné zásluhy odvážných jsme se dočkali opět svého nového státu a jeho obnovy. K tomu patřila i příprava XI. vše-

sokolského sletu v roce 1948. Tu však narušil tzv. Vítězný únor. Ten jsem prožíval již přímo v centru jeho dění, v kovárně ČKD Sokolovo, Praha-Libeň. Deset minut před předvoláním k nucení vstupu do strany jsem raději formálně podepsal vedoucímu zcela nevyplněnou přihlášku do soc. dem., abych se mohl vymluvit. (Stejně jsem do ní za půl roku po jejím zabrání nevědomky spadl.) To bylo den před pochodem milicionářů ze závodu v nových uniformách a s puškami na Staroměstské náměstí, podpořit Gottwalda k přijetí demise vlády prezidentem E. Benešem. Přerušili jsme s bratrem docházku do nácivku cvičení, brzy však se rozneslo, že není všem dnům konec. Nevzdávat se bez boje, máme přece za tři měsíce XI. všesokolský slet! Příprava byla velkolepá, ale s velkým vnitřním napětím. Po nástupu na značky, před vlastním cvičením, jsme uctili dvouminutovým tichem památku obětím války a slovním projevem: Vám, padlí čest. Vám padlí bez hrobů, vám naše srdce hrobem jest...

Věřili jsme a plni napětí jsme očekávali, že po skončení cvičení zazní ze v zemi zabudovaných amplicionů, výzva všem Sokolům k povstání v Praze, s odporem k čerstvě nastolené komunistické vládě. Hlasitým voláním jsme zdravili zasloužilého, nemocného a odstraněného prezidenta Edvarda Beneše s chotí, sledujícího na tribuně všechna vystoupení. Bez jeho diplomatické práce bychom neměli válkou nejméně zničenou a v původních hranicích ČSR.

Sokolský odboj na Moravě 1939–1945

V noci ze 7. na 8. října roku 1941 pozatýkalo gestapo téměř naráz všechny sokolské činovníky z ústředí, žup a větších jednot. 9. října 1941 byla úřední vyhláškou rozpuštěna Česká obec sokolská a zabaven její majetek. Nacisté právem viděli v sokolské organizaci nepřítel, který se nikdy nesmíří s okupací. Vlastenectví a ideály sokolských myšlenek sjednotily členy k odbojové činnosti.

„Je naší povinností zachovat památku a vzpomínku na ty sokoly, kteří nasadili své životy za svobodu a obnovení naší republiky“. Tato myšlenka vedla bratra Jana Přídala spolu s kolekti-

Předchozí soustředění pro pochod Prahou na Václavském náměstí, za široké účasti rozjásaného členstva i ostatních občanů, včetně bohaté účasti sokolů i přátel ze širokého i zámořského zahraničí, dodávali sílu a naději dosažení úspěchu. Bohužel, nepomohlo ani odvrácení se od tribuny s Gottwaldem. Zorinovi poradci byli i na tuto možnost připraveni. Vždyť měli i natištěné falešné vstupenky, s kterými milicionáři v civilu zaplnili a uzavřeli stadion již před nástupem cvičenců i obecnstva. Jako cvičící jsem se divil, proč tito odcházeli ze závodu ČKD o dvě hodiny dříve, než my cvičící. Jejich vstupenky neměly potíštěnou zadní stranu. A jistě „dobře pomáhali v organizaci“. Za odměnu si později mohli v podnikové veřejné „dražbě“ levně nakoupit obrazy, koberce, různé cennosti a nábytek z jakýchkoli honosných bytů. Tímto skončily sokolské slety na dlouhé období i pro mne.

Neodsuzoval jsem přímo účastníky spartakiád, byla to jen politická náhrada a stín sokolského hnutí. Tím větší radost se všem věrným vrátila v letech 1994 na XII, v roce 2000 na XIII a v roce 2006 na XIV. všesokolském sletu. Opakované operace kyčlí, kolene i dalších tělesných orgánů nemohly mi zabránit ve vystoupení i na posledním z nich. Podpurná hůlka se nechala v Brně borců a vyzvedla se při odchodu z cvičiště. Byl tenkrát zároveň oslavou dožití mých 80 let.

Přeji všem cvičícím mnoho radosti a úspěchu při cvičení nejenom na dalších sletech.

Jiří Talafous, Brno

vem bratří a sester k zachycení a zdokumentování jmen a osudů účastníků odboje spolu s místy, kde se vše odehrálo.

V úvodu píše autor sborníku: „Velikost hrdinů v původním slova smyslu spočívá v ochotě riskovat, že život ztratí ne pro sebe, ale pro něco nebo někoho, s kým je spojen na život a na smrt.“

Předsednictvo naší župy rozhodlo o zakoupení knih. Byly předány do knihoven obcí a měst, aby mezi občany nikdy nezapadla vzpomínka na jejich sokolské rodáky.

Zájemci si mohou knihu v ceně 100 Kč zakoupit v kanceláři župy. LR

Pozvánka na cvičitelský kurz

Župa Jana Máchala nabízí zájemcům o získání kvalifikace cvičitelů sokolské všestrannosti III. třídy účast v kurzu, který se uskuteční v termínech: 23.–25. 11. 2012 a 18.–20. 1. 2013 (jde o víkendové dny pátek, sobota, neděle) v areálu Sokola Brno I, Kounicova 20 s případným využitím sokoloven naší župy.

Páteční program je stanoven vždy na 15.30–20.30 hodin, v sobotu 8–18 hod. a v neděli 8–16 hodin. Výuka je zčásti hrazena z grantu na vzdělávání OV ČOS. Dle počtu účastníků bude určena výše poplatku (400–500 Kč), která bude účtována vysílající župě.

Cestovné, stravné a ubytování (v tělocvičně – spacák) na vlastní náklady, popř. na náklady TJ. Minimální věk zájemce je 16 roků. Absolvent

mladší 18 let obdrží cvičitelský průkaz IV. tř. a po dovršení plnoletosti mu bude předán průkaz III. třídy.

Upozornění: Účast je povinná u všech hodinách teorie i praxe. Dřívější odchody a pozdní příchody nebudou tolerovány. Náklady na vyškolení cvičitele činí 1800 Kč, v případě nedokončení školení bude částka požadována k úhradě od TJ.

Přihlášky zašlete okamžitě na adresu sokol.machal@volny.cz.

Podrobné informace přihlášeným budou zaslány 10. 11. 2012

Eva Dudová, župní náčelnice,
Oto Suchánek, župní náčelník,
Lída Ryšavá, vedoucí komise školení

Zrcadlení

Nad naším domem se právě přehnal bouřka a doznívá bušení kapek na římsu okna. Každé zahřmění i každá hlasitější kapka deště připomíná zahajovací ceremoniál XV. století. Věrná garda stojí v nástupovém tvaru, po těle stéká voda přivalového deště a na ploše stadionu se pomalu odvíjí zahajovací slavnostní obraz. I takový může být slet. Nikdo však nereptá, protože být účastníkem oslavy 150. výročí trvání Sokola je opravdový zážitek. A v kapkách deště se zrcadlí vzpomínky na slety minulé.

Nejen na ten památný v roce 1948, ale také na začátky po obnově Sokola.

Ještě v roce 1989 se v Brně dala dohromady skupinka cvičenců, kteří byli odhodláni nacvičit prostná a zúčastnit se VII. sletu zahraničního Sokola v Paříži, který se konal 5.–8. 7. 1990. Iniciátorem byl bratr Jandásek, který přes svůj vysoký věk byl účastníkem i letošního sletu. A právě skutečnost, že jsme spali společně na zemi v jedné třídě butovické školy, vyvolalo moje vzpomínky.

Je samozřejmé, že rok 1989 byl plný zvrátů, očekávání i emocí. Skupinka cvičenců se velmi rychle rozrostla a začátkem roku už bylo pohro-

Umělecká i historická hodnota praporu Sokola Brno I

Začátkem letošního roku byl slavnostní prapor Sokola Brno I z roku 1929 prohlášen Ministerstvem kultury za kulturní památku České republiky. Vzhledem k tomu, že se prapor nacházel po několik desetiletí v nevyhovujících podmínkách a některé původní části praporu byly zničeny, rozhodl se Sokol Brno I tento prapor postupně restaurovat. Prapor Sokola Brno I představuje mimořádnou uměleckou památku. Autorem návrhu praporu je brněnský meziválečný architekt Bohumil Babánek, autorem plastiky na vrcholu žerďi akademický sochař František Fabiánek.

Společnost Alerion, zabývající se výrobou a restaurováním praporů, dokončila v loňském roce výrobu repliky chybějící části žerďi. Prapor Sokola Brno I zaujal společnost Alerion natolik, že se rozhodla uveřejnit na svých webových stránkách článek o jeho příběhu: <http://www.alerion.cz/sokol-brno/>. **Michal Doležal**

Sokolská výročí

1942 – zemř. br. Alfons Hanzelka, činov. Sokola Střelice, jednatel sokol. župy Máchalovy, účastník odboje, vězněn, zahynul v transportu.

1942 – zemř. br. JUDr. Josef Jaroš, činov. Sokola Brno-Žabovřesky, zatčen v XI. 1939 za činov. v odboji, popraven v Berlíně.

1942 – zemř. br. Ing. Antonín F. Slavík, ředitel brněnské rozhlasové stanice, spoluzaklad. org. ON, činov. Sokola Žabovřesky, v XII. 1939 zatčen, popraven v berlínské věznici Plötzensee.

1942 – zemř. br. Jaroslav Skryja, odb. uč., redaktor žup. časop. „Tyrš“, čl. předsednictva sok. župy Máchalovy, sokol. odbojář, popraven v berlínské věznici Plötzensee.

1992 – zemř. br. Ing. Karel Staller, cvičenec Sokola Král. Pole, il. odbojář, po únoru 1948 v Sokole Londýn starostou, činný v Radě svobodného Československa, po obnově Sokola v ČSR spoluprac. ČOS.

madě malé družstvo. Prostná nacvičovala jen mužská složka. Na Kounicové nebyly podmínky a tak se cvičilo v tělocvičně Pod hradem. Sice nácvik úspěšně postupoval, ale trápila nás jiná věc. Nebyly úbory. I tato překážka se nakonec vyřešila. V Brně se totiž našli nadšenci, kteří nám vyšli vstříc a zajistili jak odpovídající materiál, tak i zhotovení. Když jsme byli takto vybaveni, projednal bratr Novák naši účast na předsletovém veřejném vystoupení vídeňských sokolů v červnu 1990 v Budacentru. Přijetí naší výpravy ve Vídni bylo opravdu velmi srdečné. Protože nás bylo víc, než se přepokládalo, domácí cvičenci nám ochotně uvolnili svoje značky, abychom si mohli po mnoha letech svobodně zacvičit. Jsou to nezapomenutelné okamžiky. Po 40 letech stojíte na značce opět v sokolském úboru. Jenom když jsem nastoupil na plochu, tak se mně zalily oči tak, že jsem neviděl pro slzy bratra před sebou. A vůbec se za to nestydím. Byly to slzy radosti a zadostiučinění. Z našeho družstva jsem nebyl sám, kdo neviděl před sebe. Vyvrcholením byla také přítomnost naší tehdejší velvyslankyně v Rakousku, paní Magdy Vašáryové.

Tyto chvíle jsme ještě dlouho rozdýchávali. Sestry a bratři vídeňského Sokola nám však pomohli překonat naše rozpolezení a v bratrské atmosféře jsme brzy pookřáli. Návrat do Brna byl pak opravdu veselý. Po této veřejné zkoušce naší výpravy, nezbyvalo už nic jiného, jenom zajistit dopravu do Paříže. Tohoto úkolu se ujal bratr Sochor. Brněnský autobus byl doplněn ještě sestrami, které jely jako účastnice sletové vý-

pravy. Této výpravy se také zúčastnil bratr Jan Přidal. Kromě našeho autobusu jelo na zmiňovaný slet ještě dalších několik autobusů vypravovaných ČOS přímo z Prahy. Naše cesta vedla přes Švýcarsko, kde jsme se potkali se sokoly z Winterthuru. Je samozřejmé, že při našem cestování jsme neopomněli navštívit také Ötz, abychom se poklonili památce Miroslava Tyrše.

Nakonec přišla i dlouho očekávaná Paříž. Je jasné, že jsme napjati. První přivítání účastníků a druhý den seznamovací večírek. Všude bratrské přijetí a pozdravy se sokoly z celého světa. Promítají se vzpomínky i otázky na skutečnosti dneška. Vlastní Slet probíhá na stadionu ve čtvrti Vincennes. My jsme v jednom kole. Zkoušky, různá setkání a ještě musíme také stihnout pohledku města. Vše se dá stihnout, když „jen ruchem žijeme“. Vlastní sletová vystoupení byla pro nás nezapomenutelným zážitkem.

Opět vidět nastoupené sokoly, sokolské prapory, zaujetí a radost cvičenců na značkách. To se nám snad nemůže vytrátit z paměti. Vše má ale svůj konec. Tak i tento slet.

Vraceli jsme se domů plni dojmů a předsevzetí. Bohužel, čas se zastavit nedá i když by člověk v některých chvílích byl i za to vděčen. A tak se nás na letošním sletu sešlo na značkách z této výpravy jen sedm. Některým zbývajícím již zdravotní stav nedovoluje cvičit a mnozí mají již svou značku na nebeském stadionu. Ale ať jsme na kterékoliv straně, jednou zasetá sokolská myšlenka jde s námi.

Jiří Bílý

Stručně z jednání předsednictva výboru župy

6. června 2012:

- schválilo zakoupení zvukové aparatury
- přípravu na tiskovou konferenci
- možnosti úspory při kumulaci jednot při odběru el. energie
- žádost převodu majetku TJ Sobolovice
- hodnocení župního sletu v Mor. Bránicích
- výsledky přeboru všestrannosti ČOS
- informaci o průběhu akce „Pohádkový les“ na Špilberku, vysoká účast dětí
- příprava krajského sletu.

12. září 2012:

- účast na pietní akci k výročí úmrtí TGM
- distribuci knihy J. Přidala Sokolský odboj na

- Moravě, kniha bude zaslána do veřejných knihoven obcí
- dotace z MŠMT budou zaslány do jednot podle uzavřených smluv, 32,44 Kč na člena a 30,79 na 1000 Kč majetku
- podaná zpráva o financování účasti na XV. sletu v Praze
- do komise ČOS pro marketing a propagaci navržen br. M. Doležal ze SBI
- schváleny návrhy na župní vyznamenání: Karel Matuška, Anna Matušková, Zdenka Šalbabová (TJ Měličiny), Ladislav Doupovec, Zdenka Nevedělová (TJ Žabčice)
- převod majetku TJ Sokol Modřice na obec

10. října 2012:

- vzpomenu výročí zatčení předních sokolských činovníků (8. 10. 1941) a zákazu činnosti ČOS
- možnosti zakoupení knihy J. Přidala o sokolském odboji
- zůstatek dotací z jednot Hvozdec, Trstěnice, Hajany v celkové výši 13 960 Kč přiděleny Znojmu na likvidaci havárie odpadu
- převody majetku v Němčicích, Troubsku a Věmyslicích
- schválen návrh neudělit odměny činovníkům tento rok
- schválen návrh udělení župního vyznamenání pro br. Kubě ze Syrovic
- informace o školení cvičitelů III. tř.
- informace o oslavách státního svátku
- zprávu hospodářky o hospodaření ve III. Q
- hodnocení XV. všesokolského sletu dle dotazníku ČOS. **(Sjr)**

Vzpomínka na Františka Pecháčka

Skupina Chlapáků vyplnila při sletovém pobytu v Praze volný půlden návštěvou místa, kde žil František Pecháček, autor památných prostných pro muže. Jeho život smutně skončil za heydrichiády v koncentračním táboře. V úterý 3. července 2012 se ve dvou skupinách v ulici Jindřicha Plachty sešlo přibližně 50 Chlapáků. Sborově zazpívali Česko-slovenskou hymnu a následně zacvičili 16 taktů Pecháčkových prostných, které i po třičtvrté století doprovází mužské cvičení. Po této návštěvě pokračovali cvičenci na odpolední zkoušku na sletovém stadionu v pražském Edenu. **J.P.**

Brněnští sokolové a Masarykova univerzita

Úzký vztah mezi Sokolem a Masarykovou univerzitou se vlastně začal psát ještě čtrnáct let před faktickým zřízením druhé české univerzity. Prosadit její vznik v převážně německém Brně bylo poměrně komplikovanou záležitostí, která vyvrcholila veřejnými manifestacemi v říjnu 1905, během nichž byl v blízkosti Besedního domu zabit člen brněnského Sokola František Pavlík. Brněnská univerzita, která si na svoji existenci musela počkat až do vzniku samostatné republiky, tak měla první oběť. Když konečně nastal v roce 1919 pro univerzitu příhodný okamžik, přivítali sokolové vydání zákona o jejím zřízení velmi pozitivně – už proto, že byla pojmenována po malostranském sokolovi, Tomáši Garrigue Masarykovi.

V období mezi světovými válkami nechyběly sokolské delegace prakticky na žádné z větších společenských událostí, které Masarykova univerzita pořádala. Nejvýrazněji se však brněnští sokolové zapsali jako členové samotné akademické obce.

Prof. PhDr. Vladimír Groh (1895–1941)

Po absolvování gymnázia na Starém Brně vystudoval Vladimír Groh filozofii na pražské Karlově univerzitě. Během studií na sebe začal upozorňovat svými vědeckými pracemi ve Filologických listech a také horlivou činností ve studentských spolcích. Stal se místopředsedou fakultního Společenského klubu, knihovníkem klasického semináře Jednoty československých filologů a horlivě se věnoval činnosti v Sokole. Byl členem jednoty Brno II a Brno I, kde se od roku 1936 pravidelně účastnil cvičení. Stal se náměstkem starosty a následně i starostou sokolské župy Dr. Jindry Vaníčka, a také členem předsednictva Československé obce sokolské.

První léta samostatné republiky strávil v Římě, kde navázal styky s předními badateli tehdejší doby. Po návratu do Československa působil na střední škole a dále pokračoval ve vědecké práci jako docent Karlovy univerzity. V roce 1926 byl jmenován mimořádným a v roce 1931 pak řádným profesorem starověkých dějin na Masarykově univerzitě v Brně.

Během protektorátu se zapojil do odbojových skupin Obrana národa a Petiční výbor Věrní zůstaneme. Kontakty navázal také s pražským odbojem generála Bílého a sokolským odbojem Dr. Augustína Pechláta. Podílel se na zpravodajské službě, pravidelně byl ve spojení s cizinou prostřednictvím vysílačky umístěné v Židenicích. Gestapo zatkl profesora Groha 6. února 1941. Byl podroben těžkým výslechům a následně popraven v Kounicových kolejích. Jeho popel rozmetali nacisté za budovou Právnické fakulty.

Trvalou památkou na Vladimíra Groha je ulice v blízkosti Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, nesoucí jeho jméno.

Prof. PhDr. Vojtěch Rosický (1880–1942)

Po dokončení studia na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity začal Vojtěch Rosický vyučovat na pražském gymnáziu a dále se prezentovat v mineralogickém oddělení své alma mater. Vědecky ho velice obohatila dvě léta strávená v Heidelbergu a Mnichově, kde si značně rozšířil svoje obzory. Po návratu do Prahy se stal docentem na univerzitě a vzápětí dosáhl hodnosti mimořádného profesora mineralogie a petrografie Karlovy univerzity. Nově založená Masarykova univerzita v Brně mu však nabídla místo řádného profesora, jež Vojtěch Rosický přijal, a tak se v roce 1920 usadil v Brně a získal post ředitele mineralogického oddělení. V letech 1925–1926 byl dokonce zvolen rektorem univerzity. V Brně se zapojil nejen do vědecké činnosti, ale také do zdejšího společenského a kulturního života. S celou svojí rodinou navštěvoval pravidelně cvičení v Sokole Brno I.

Po okupaci se profesor Rosický zapojil do ilegálního hnutí vysokoškolských profesorů v Brně,

načež byl 12. prosince 1941 zatčen a uvězněn v Brně v Kounicových kolejích. V lednu 1942 byl transportován spolu s dalšími kolegy do koncentračního tábora v Mauthausenu. Již 9. února 1942 zde však umírá na následky hladu, kruté zimy a týrání.

Prof. PhDr. Jan Uher (1891–1942)

Ještě před vypuknutím první světové války stihl prostějovský rodák Jan Uher vystudovat místní gymnázium a učitelství, aby krátký čas působil na měšťanských školách ve Výšovicích u Prostějova a v Kostelci na Hané. Po skončení I. světové války se dostal do Prahy, kde pracoval na Ministerstvu školství a zároveň studoval na Filozofické fakultě pražské univerzity. Po získání doktorátu filozofie se habilitoval na Masarykově univerzitě dílem „*Problém kázně*“ z roku 1925 a podnikal studijní cesty do USA a SSSR. Jeho vrcholným vědeckým dílem je práce „*Středoškolský student a jeho svět*“, uveřejněná těsně před jeho zatčením v roce 1939. Dne 20. listopadu 1939 byl totiž pro účast v odbojové organizaci Obrana národa zatčen a uvězněn, nejdříve v Mozartově ulici v Brně, poté na Špilberku a v Kounicových kolejích. Koncem ledna 1940 byl transportován do vězení ve Vratislavi, odkud pocházejí jeho poslední dopisy a práce. Roku 1941 byl převezen do Diez an der Lahn a do Berlína-Alt Moabit, kde došlo 9. června 1942 k soudnímu přelíčení. Ve stejný den se v Berlíně konal pohřeb Reinharda Heydricha – a pomsta nacistů za Heydrichovu smrt znamenala pro Jana Uhera a další české osobnosti odsouzení k trestu smrti. Rozsudek byl vykonán v Plötzensee v předvečer československého státního svátku 27. října 1942.

Od roku 1946 je podle Jana Uhra pojmenována jedna z brněnských ulic.

V téměř stoletých dějinách Masarykovy univerzity nalezneme nemálo dalších osobností z řad Sokola, které pozitivně zasáhly do veřejného života.

Mezi ně bezesporu patří jeden z nejvýznamnějších právníků meziválečného Brna, zakladatel Moravské strany lidové a poslanec Národní rady **JUDr. Hynek Bulín (1869–1950)**. Významnou osobností české medicíny byl **prof. MUDr. František Ninger, DrSc. (1886–1966)**, člen Sokola Brno I a zakladatelská osobnost otalaryngologické školy brněnské lékařské fakulty. Nelze opomenout ani populárního českého spisovatele a básníka **JUDr. Františka Kožíka (1909–1997)**, autora řady životopisných románů z uměleckého prostředí, aktivního člena a funkcionáře Sokola Brno I. Dokonce i vůbec první čestný doktor Masarykovy univerzity a jeden z nejvýraznějších českých skladatelů 20. století **Leoš Janáček, Dr.h.c. (1854–1928)** patřil k vůbec prvním členům Sokol Brno I a svoji slavnou Sinfoniettu složil pro VIII. všesokolský slet v Praze v roce 1926. V návaznosti

na Leoše Janáčka můžeme uvést také muzikologa a pianistu **prof. PhDr. Bohumíra Štědróně, Dr.Sc. (1905–1982)**, člena brněnského Sokola a vysokoškolského pedagoga. Zakladatel oboru muzeologie na Filozofické fakultě **PhDr. Jaroslav Helfert (1883–1972)** patřil od roku 1909 k aktivním členům Sokola Brno I. Mezi statečné osobnosti sokolských dějin patří také **JUDr. Jaromír Appel (1900–1958)**, účastník protinacistického odboje a politický vězeň komunistické totality. **Prof. PhDr. Bohumil Kladiwo (1888–1943)** či profesor Masarykovy univerzity a starosta sokolské župy Jana Máchala, který byl zatčen na samém počátku druhé světové války. **Prof. PhDr. Josef Tvrď (1877–1942)**, profesor filozofie a psychologie, který zemřel v koncentračním táboře Mauthausen. Zakladatel zeměpisného ústavu Přírodovědecké fakulty **Prof. PhDr. František Kolář (1881–1942)**. Vysokoškolský pedagog, experimentální fyzik a průkopník v oboru elektromagnetických vln. **Prof. RNDr. Josef Sahánek (1896–1942)** a také čestný doktor Masarykovy univerzity z roku 1948 **Jan Masaryk, Dr.h.c. (1886–1948)**.

I v poslední době působili nebo studovali na Masarykově univerzitě členové Sokola. Například **prof. MUDr. Zdeněk Doležel, CSc.**, profesor pediatrie na Lékařské fakultě, **Jana Komrsková**, účastnice letních olympijských her v Sydney, či **Mgr. Kateřina Marešová**, někdejší česká reprezentantka ve sportovní gymnastice. Stejně tak i sportovní gymnastka **Jana Šikulová** nebo třeba **Kateřina Tučková**, autorka románů *Vyhnaní Gerty Schmirch* a *Žitkovské bohyně*.

Sokol, stejně jako Masarykova univerzita, po generace vychovává vynikající osobnosti, které reprezentují náš národ. V letošním roce, kdy slaví Sokol 150 let od svého založení, je Masarykova univerzita partnerem sokolských oslav. K doprovodnému programu sokolského výročí patří také výstava nazvaná „Vzvak k 150. výročí založení Sokola“, která bude v říjnu k vidění v prostorách knihovny Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Jeden z dvaapadesáti vzkazů pochází také od současného rektora Masarykovy univerzity, doc. PhDr. Mikuláše Beka, Ph.D.

„Založení druhé české univerzity v Brně bylo výsledkem dlouholetého úsilí o národní a kulturní emancipaci české společnosti, ve které právě Sokol sehrál významnou roli.

Od svého vzniku v roce 1919 Masarykova univerzita ve své činnosti vždy respektovala a vyznávala hodnoty, jež byly základem republikánského a demokratického étosu doby jejího počátku. Mezi tyto hodnoty, které se dodnes odráží v její vnitřní kultuře a jsou široce sdíleny akademickou obcí univerzity, patří svoboda, úcta k pravidlům a zodpovědnost.

Mnozí členové Sokola byli významnými členy akademické obce naší univerzity a mohli se o tyto hodnoty ve svém působení opírat. Příkladem osobnosti, jež v sobě spojovala sokolský étos s vědeckou a pedagogickou činností, je Jan Uher, který byl v době ohrožení republiky pověřen předsednictvem vzdělávacího sboru ČOS redakci Sokolského učitelského ústavu. Ve své pedagogické činnosti Uher seznamoval učitele především s těmi postavami historie, u nichž je ideál humanity vyjádřen nejvýrazněji – vedle Komenského, Havlíčka, Palackého a Masaryka také s Miroslavem Tyršem.

(Pokračování na str. 7)

Sokolská župa Jana Máchala (původně Rastislavova) vznikla před 120 lety

V polovině 19. století byl tělocvik v Brně pěstován jen na stavovské akademii moravské, která – původně jako součást olomoucké univerzity – byla do Brna přeložena v roce 1847 jako zemský ústav. Bylo to učiliště pro synky šlechticů a vyšších úředníků. V akademii vyučovali tři učitelé „rytířským cvičením“. Učitelem jezdeckého umění byl Adolf Peché, učitelem tance Josef V. Purzpichler a učitelem šermu Ludvík Plisnier. Poslední z nich byl vystřídán Gustavem Hergsellem, který přišel do Brna z Olomouce.

V Brně se již počátkem ledna 1862 mnoho mluvilo o utvoření českého tělocvičného spolku a Tyršův „Sborník sokolský pro rok 1868“ uvádí, že již ke konci roku 1861 byly položeny základy tělocvičné jednoty v Brně. První stanovy „Moravského tělocvičného spolku v Brně“ nesou datum 21. ledna 1862. Aniž vyčkal potvrzení svých stanov, zahájil tělocvičný spolek již ve středu 15. ledna 1862 první cvičení v tělocvičně Gustava Hergsella ve Steinbrechově domě na Velkém náměstí č. 71–9 (nyní náměstí Svobody č. 7), za účasti asi 50 cvičenců.

Následoval boj o schválení stanov s moravským místodržitelstvím, které bylo pod silným tlakem brněnských Němců. Několikrát byly stanovy zamítnuty a vráceny. Schváleny byly teprve 2. XII. 1862, když byl změněn název spolku na Tělocvičná jednota v Brně. Toto datum je považováno za oficiální den založení Tělocvičné jednoty v Brně.

Jednota brněnská měla být především ústavem

pedagogickým, majícím vychovávat moravské učitele tělocviků a tím se přičinit o rozšíření tělesné výchovy po celé zemi. Druhým účelem bylo pěstování tělocviků jako prostředku individuálního zdraví a svěžesti tělesné. Až na nepodstatné drobnosti bylo spolkové uspořádání v obou jednotách – pražské i brněnské – stejné.

U zrodu Tělocvičné jednoty v Brně stály na začátku roku 1862 velmi významné osobnosti tehdejšího českého kulturního, politického, hospodářského i vědeckého života na Moravě i v Brně – Med. Dr. Jan Helecellet, jehož krédem a heslem bylo „krása, pravda, svoboda“, archivář, věhlasný moravský historik a vědec Vincenc Brandl, známý brněnský stavitel Florián Zedník, úředník zemského soudu Leopold Mráček, gymnaziální profesor Vojtěch Kotsmích, zemský mistr a učitel šermu Gustav Hergsell i pozdější zemský a říšský poslanec, tehdy však ještě student práv Josef Fanderlik.

Brněnská tělocvičná jednota plnila historickou úlohu jako protiváha německých tělocvičných spolků, především brněnskému Turnvereinu, který v Brně začal cvičit 1. prosince 1861 a měl také vychovávat cvičitele či učitele pro školní tělocvik.

Vznik sokolských žup a Moravskoslezské obce sokolské

Za první pokus o organizační soustředění veškerého moravského Sokolstva v jeden celek lze považovat kroky učiněné Ctiborem Helceletem, Janem Rychmanem a J. Strnadem, kteří na 8. prosince roku 1871 svolali delegáty všech jednot činných tehdy na Moravě. Zástupci 17 jednot, kteří do Brna přijeli „uznávající důležitost zřízení společného ústředí“, schválili tehdy navržené stanovy první sokolské župy na Moravě, které byly 11. března 1872 úředně schváleny. Další krok v budování župní organizace moravského Sokola byl učiněn v roce 1885. Tehdy, 24. listopadu, se v Prostějově na župní valné hromadě sešli zástupci jednot a v průběhu jednání přijali nové stanovy, které poskytovaly jednotám více volnosti a větší pole působnosti. Těžkopádnost tehdejší organizace si vynutila v roce 1890 rozdělení župy na tři a posléze na pět organizačně samostatných okrsků. V říjnu 1892 byly tyto okrsky přeměněny v samostatné župy. Vznikly tak župy Palackého ve Frenštátě pod Radhoštěm, v Přerově měla sídlo župa Středomoravská, v Třebíči župa Západozoravská a Uherské Hradiště bylo sídlem župy Komenského. V Brně byla 8. října 1892 založena pátá sokolská župa nazvaná

Snímky z budování stadionu Sokola Brno I v roce 1922.

po velkomoravském knížeti župa Rastislavova (původně Jihozápadní). Při svém založení měla pouze pět jednot: Brno, Husovice, Ivančice, Židenice a Královo Pole. V průběhu roku přistoupily další jednoty: Bučovice, Mor. Krumlov, Šlapanice, Líšeň, Blansko, Boskovice, Brno II (Tyrš), Dukovany-Skryje, Slavkov a Tišnov.

Pět moravských žup se ještě v témže roce – 6. listopadu – sdružilo v jeden celek a vytvořilo zemskou sokolskou organizaci s názvem **Moravskoslezská obec sokolská**. Tím byl položen pevný základ k dalšímu organizačnímu růstu sokolského hnutí na Moravě.

Protože jednot rychle přibývaly a jejich řízení bylo těžkopádné, oddělovaly se od župy Rastislavovy skupiny jednot, které vytvořily samostatné župy. V roce 1897 nově vznikla župa Krále Jiřího se 14 jednotami a sídlem v Boskovicích, v roce 1900 se ve Vyškově ustanovila župa Husova, později přijala jméno Petra Chelčického, nyní župa Bukovského. V roce 1902 se oddělila na rozkaz Moravsko-Slezské obce sokolské župa Pernštýnská (později Pernštejská). K poslednímu rozdělení župy Rastislavovy došlo 14. prosince 1913, kdy se konala v Besedním domě v Brně ustavující valná hromada druhé župy v Brně, která rozhodla o svém názvu „Brněnská župa Brněnská“. Tento název byl z praktických důvodů v roce 1926 změněn na „Druhá sokolská župa v Brně“.

Župa Rastislavova po smrti mnohostranně činného sokolského pracovníka Jana Máchala (+15. října 1924) převzala jméno tohoto moravského sokolského vůdce, které nese do dnešních dnů. **Jan Máchal** byl náčelníkem a pozdějším starostou Sokola v Třebíči, byl dříve náčelníkem župy Západozoravské a posledním náčelníkem Moravsko-slezské obce sokolské (1901 – 1903), a od roku 1919 I. místonáčelníkem ČOS. Jan Máchal působil jako zemský inspektor tělocviků na středních školách na Moravě a ve Slezsku a docent kursu pro vzdělání učitelů tělocviků při Masarykově univerzitě v Brně.

Po smrti náčelníka ČOS dr. Jindry Vanička přijala jeho jméno Druhá sokolská župa v Brně, jejíž název se v červnu 1934 změnil na Sokolská župa Dr. Jindry Vanička, o kterém již víme, že v roce 1914 řídil sokolský slet v Brně a který byl v roce 1918 velitelem Národní stráže v Praze.

Jarek Nešpor

Brněnští sokolové a ...

(Dokončení ze str. 6)

Ideály a cíle zakladatelů Sokola byly formulovány téměř o šedesát let dříve, než vznikla Masarykova univerzita, vycházely ovšem ze stejných etických principů a hodnot. Myslím si, že tyto hodnoty si potřebuje česká společnost připomínat i dnes a členové Sokola je mohou stejně jako univerzity šířit.

Přejí dnešnímu Sokolu, aby pokračoval ve svém poslání a pomáhal najít cestu k humanistickým ideálům také našim studentům,“ uzavírá rektor Masarykovy univerzity Doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D. svůj vztek k sokolskému jubileu.

Michal Doležel, Sokol Brno I

Silná konkurence už v kvalifikaci

Sokol Brno I byl na letošních olympijských hrách v Londýně zastoupen trojicí sportovkyň, které sice zaznamenaly dílčí úspěchy, nakonec však sítím kvalifikace neprošly. Přesto platí, že v současné mimořádně silné světové konkurenci je cenný už samotný postup do soutěží pod pěti kruhy.

Sportovní gymnastce Kristýně Pálešové se ve víceboji vydařila sestava na bradlech, oceněna byla i choreografie v prostných, naopak nezdar přišel na kladině. Výsledkem bylo 47. místo, po-

stupovalo 24 závodnic. Výsledky – víceboj: 47. Pálešová 50,599 (přeskok 13,8, bradla 14,13, kladina 9,7, prostná 12,966).

Plážové volejbalistky Hana Klupalová a Lenka Háječková zdolaly pár Li Yuk Lo, Rigobertová (Mauritius) 2:0 (10, 11) a podlehly dvojicím Německa Holtwicková, Semmierová 0:2 (-16, -18) i Brazílie Franca, Silva 0:2 (-12, -18). Baráž o postup do osmifinále přinesla rovněž vyrovnanou bitvu a těsné vítězství nizozemských hráček Mepelinkové a Van Gestelové 2:0 (17, 17).

Výsledky přebou ČOS ve všestrannosti

Žáci I: 22 závodníků, z toho na 10. místě Tomáš Kubík (SBI), na 18. místě Marek Schoř (Nové Bránice). **Žáci II:** 22 závodníků – 4. Jaromír Pospíchal (SBI), 6. Matěj Fňukal (SBI). **Žáci III:** 20 závodníků – 1. Martin Odehnal (SBI), 9. Martin Oulehla (Nové Bránice) – vítěz šplhu. **Žáci IV:** 15 závodníků – naše župa zástupce neměla. **Dorostenci:** 13 závodníků – 3. Jan Opluštil, 5. Pavel Macháň. **Muži:** 10 závodníků – 1. Jiří Effenberger (SBI), 5. Jiří Krejčí (všichni SBI). **Žákyně I:** 34 závodnic – 16. Hana Nešpůrková

(Nové Bránice), 33. Lenka Virglová (Sobolovice). **Žákyně II:** 30 závodnic – 15. Nikola Vláčilová (Radostice), 20. Markéta Prudilová (Střelice). **Žákyně III:** 34 závodnic – 17. Stella Ferencová, 22. Regina Dervišská. **Žákyně IV:** 32 závodnic – 22. Barbora Smutná, 28. Adéla Vláčilová (všechny Radostice). **Dorostenky:** 23 závodnic – naše župa zástoupena nebyla. **Ženy:** 10 závodnic – 7. Kateřina Stražilová (SBI).

V kategorii družstev žáci II a žákyně II – vybojovala naše župa 3. místo.

Drama se šťastným koncem pro Modřice

Nohejbalisté Sokola SDS Exmost Modřice obhájili titul mistrů České republiky. Finálové utkání extraligy, ve kterém soupeřem Modřic byl tým SK Liapor Witte Karlovy Vary, se hrálo stejně jako loni ve sportovním centru v Nymburku a mělo krásnou atmosféru i napínavý průběh se šťastným koncem pro jihomoravský tým, který ač prohrával už 1:4, dokázal v dramatickém závěru ztrátu srovnat, zvítězil 5:4 a vybojoval tak svůj už osmý mistrovský titul.

Jihomoravané se v letošním ročníku museli obejít bez nejspěšnějšího nohejbalisty posledních let Petra Bubniaka. Čtyřiatřicetiletý pětinašobný mistr světa v zimě ukončil extraligovou i reprezentační kariéru. Jeho místo zaujala posila z pražských Čakovic. Modřice získaly českého

nohejbalistu roku 2009 Jakuba Mrákavu. Na cestě do svého už dvanáctého finále v řadě zdolal Sokol Modřice v semifinálové sérii družstvo Čelákovice na zápasy 2:1.

V úvodu finále zabrali z modřických hráčů jen Müller s Kopem, kteří upravili stav na 1:1. Poté přišel zdrcující karlovarský nápor, který soupeři vynesl vedení 4:1. Vary byly v této fázi jasně lepší, ale v dalším průběhu se poměr sil obrátil, tři výhry v řadě znamenaly vyrovnání na 4:4, ale hráči z lázeňského města znovu ožili, vedli a měli dokonce tři mečboly. Obhájci titulu se však podařilo hrozbu odvrátit a nakonec se i radovat z triumfu. Je nutno dodat, že roli v koncovce sehrály chyby karlovarských hráčů. (zh)

Webové stránky našich tělocvičných jednot

Moravské Bránice	sokolmoravskebrance.webnode.cz
Brno I	www.tjsokolbrno1.cz
Žabovřesky	www.sokolzabovresky.cz
Znojmo	www.sokolznojmo.cz
Ořechov	www.orechovbrna.cz/volny-cas/sport/sokol-orechov/
Rajhrad	sokolrajhrad.webnode.cz/o-nas/
Komín	www.sokolbrno.cz/index.php?menu=uvod
Horní Heršpice	http://vysledky.cyklovysledky.cz/tym/277/
Střelice	www.strelicebrna.cz/tj-sokol Syrovice http://www.tjsokol-syrovice.cz/
Silůvky	www.siluvky.cz/index.php?a=organizace-a-spolky&b=tj-sokol
Starý Lískovec	www.sokolstaryliskovec.estranky.cz
Padochov	www.padochov.cz
Trstěnice	www.trstenice.cz/tj-sokol-trstenice
Tvoříhráz	http://tjsokoltvoirihrasz.websnadno.cz
Radostice	www.sokolradostice.ic.cz/index2.htm

Vranovice	www.vranovice.eu/cz/obec-vranovice/sport/sportovni-organizace/tj-sokol/
Hluboké Mašůvky	www.fotbalove-kluby.cz/okres-znojmo/sokol-hluboke-masuvky.html
Tetčice	https://sites.google.com/site/sokoltetvice/
Žabčice	www.sokolzabčice.cz/o-nas/
Modřice	www.mesto-modrice.cz/volny-cas/zajmovenosti/tj-sokol-modrice/mistni-organizace-tj-sokol-modrice
Blížkovice	www.tjsokolblizkovice.wz.cz/uvod.html
Zastávka	www.sokol.zastavka.cz
Mělčany	www.melcanyfotbal.cz
Židlochovice	www.sokol-zidlochovice.cz
Němčice	www.sokolnemcice.717.cz
Heršpice	www.petrickova-valesova.wbs.cz
Hajany	www.sokol-hajany.cz
Ostopovice	www.ostopovice.cz/sokol.php?mn=spolky
Župa J. Máchala	www.sokolmachal.cz

Nevydařené finále

Sportovní gymnastky Sokola Brno I Kristýna Pálešová a Jana Šikulová se v červnu zúčastnily závodu Světového poháru v belgickém Ghentu. Oběma se vydařily sestavy na bradlech. Z kvalifikace postoupila Šikulová z 2. a Pálešová ze 4. místa, pády ve finále však znamenaly pokles na 5. a 7. místo. (zh)

Brňané v extralize druzí

Prvenství v extralize sportovních gymnastů vybojoval v Brně tým SK Praha Hradčany ziskem 242,55 bodů. Druhé místo obsadili závodníci domácího Sokola Brno I v sestavě Jakub Suchánek, Richard Bráblík, Jiří Veselý, Xeni Dyrmissi a Milan Krejčí s hodnocením 235,80 b. (zh)

Pohárový volejbal

Brněnští beachvolejbalisté Jaroslav Pavlas a Miroslav Svoboda ovládli srpnový Pohár Českého volejbalového svazu a České obce sokolské na brněnském Sokolském koupališti, když v závěrečném duelu porazili 2:1 na sety Stanislava Vachouška a Petra Sedláčka. Další pořadí: 3. Tomáš Michalec, Michal Provazník, 4. Luděk Filip, Jan Suchý. V soutěži žen Ivana Cebáková s Veronikou Nucovou ve finále zdolaly Janu Goliášovou a Ivu Štorkovou. Třetí místo patří dvojici Tereza Jarošová–Kateřina Veselá. (zh)

Župa Podřipská zve do Roudnice

Sokolská župa Podřipská zve zájemce na akci SOKOLOVÉ POD ŘÍPEM, která se koná 25. a 26. května 2013 na Tyršově stadionu v Roudnici nad Labem. Budeme cvičit nejen sletové skladby: Muzikantova písnička, Ať žijí duchové, Jonatán, Nebe nad hlavou, Dávej, ber, Kontrasty, Chlapáci III., Česká suita, Jen pro ten dnešní den – ale také Kuřata (skladba pro předškoláky a mladší žactvo, autorka Dana Uzlová), Malá hezká chvílka (skladba kuželářek Ireny Drábkové a Jariny Žitné), Waldemeriána (nová skladba J. Žitné s trekovou holí) a mažoretkové a gymnastické skupiny. Na sobotu večer je mimo jiné plánován společný výstup na Říp.

Těšíme se na velkou účast sokolů!

Svatopluk Vodochodský, starosta župy

Výstup na rozhlednu

V neděli 2. září se sešli sokolové, aby společně vystoupali na rozhlednu Akátová věž u Židlochovic. Toto posletové setkání pořádala župa Jana Máchala ve spolupráci s TJ Sokol Židlochovice v rámci oslav výročí 150 let od založení Sokola. Role průvodce historií města se ujal pan Karel Vavřík, který v úvodu setkání pohovořil o historii Židlochovic, na rozhledně popsal výhledy, které bohužel, byly přítomným pro toto dopoledne téměř ukryty. Závěrem sokolové navštívili zámečkovou slavnost a absolvovali prohlídku zámkem. Je škoda, že se vydařená akce nesetkala s větším zájmem sokolské veřejnosti.

Josef Kratochvíl, místostarosta župy

Jana Máchala a starosta TJ Sokol Židlochovice